

SOPIMUS

Sopimus kuntakokeilujen toteuttamisesta Hämeenlinnan kaupungissa sekä Hattulan ja Janakkalan kunnissa

Sopimuksen osapuolet

Sopimuksen osapuolina ovat Hämeenlinnan kaupunki vastuukuntana sekä Hattulan ja Janakkalan kunnat (myöhemmin kokeilukunnat) sekä valtiovarainministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö.

Kokeilujen perusta

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus päätti 29.11.2013 rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta. Päätöksen mukaan kuntien velvoitteiden vähentämisen tueksi toteutetaan kuntakokeiluja vuosina 2015–2016. Kuntakokeilut toteutetaan vapaaehtoisen hakumenettelyn kautta kokeiluihin valikoituneiden kuntien kanssa.

Kuntakokeiluihin sovelletaan lakia kuntien velvoitteiden ja ohjauksen vähentämisestä ja monialaisten toimintamallien tukemista koskevista kokeiluista (jäljempänä kuntakokeilulaki). Siihen saakka kun edellä mainittu laki on tullut voimaan, osapuolet soveltavat säännösten antamissa puitteissa hallituksen esitystä (117/2014) kyseiseksi laiksi.

Sopimuksen tarkoitus

Osapuolten velvoitteet ja vastuut

Tällä sopimuksella osapuolet solmivat kuntakokeilulain 29 §:ssä tarkoitetun sopimuksen. Osapuolet sitoutuvat toteuttamaan kuntakokeilulain 2 luvun tarkoittaman kokeilun siten kuin laissa on säädetty ja tässä sopimuksessa osapuolten kesken jäljempänä sovittu.

Kokeilujen rahoitus

Kokeilukunnat vastaavat niille kokeiluista aiheutuvista kustannuksista.

Kokeilukunnille voidaan maksaa avustusta kokeilutoiminnan tai hankkeiden aiheuttamiin kustannuksiin eduskunnan myöntämän määrärahan puitteissa.

Avustuksen hakuajankohdasta, avustuksen myöntämisestä ja avustuksen ehtoista päättää valtiovarainministeriö. Avustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

Kokeilukunnat voivat hakea kokeiluihin myös muita julkisia tukia edellyttäen, että kunnat huolehtivat siitä, että julkiset tuet eivät ylitä Euroopan unionin tai Suomen lainsäädännössä säädettyä valtionavustuksen tai muun julkisen tuen enimmäismäärää.

Toteutettavat kokeilut

Hyvinvoinnin integroitua toimintamallia koskeva kokeilu

Kokeilualue ja kokeilukohde:

Hämeenlinna, Hattula ja Janakkala

1. monialaiset lasten ja nuorten palvelut (opetuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, lastensuojelu, psykososiaaliset palvelut, neuvolapalvelut, kouluterveydenhuolto, nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut)
2. perusterveydenhuollon palvelut yhdessä päihde- ja mielenterveyspalvelujen kanssa sekä
3. ikäihmisten hoidon ja hoivan palvelut yhdessä perusterveydenhuollon kanssa.

Tavoite ja toimintamalli:

Integroitujen toimintamallien kehittämisen tavoitteena asiakaslähtöisyyttä, ennaltaehkäisyä ja mahdollisuutta varhaiseen puuttumiseen sekä pyritään lisäämään tuottavuutta ja vaikuttavuutta. Moniammatilliset rakenteet ja työmenetelmät laajentavat ammattilaisten työnäkyä ja kehittävät osaamista. Kokeilun sisältökohteita on kaksi: monialaiset lasten ja nuorten palvelut (opetuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, lastensuojelu, psykososiaaliset palvelut, neuvolapalvelut, kouluterveydenhuolto, nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut) sekä perusterveydenhuollon palvelut yhdessä päihde- ja mielenterveyspalvelujen kanssa. Molemmissa on Hämeenlinnassa jo olemassa moniammatilliset palvelurakenteet, joiden toimintaan kokeilulla haetaan tukea.

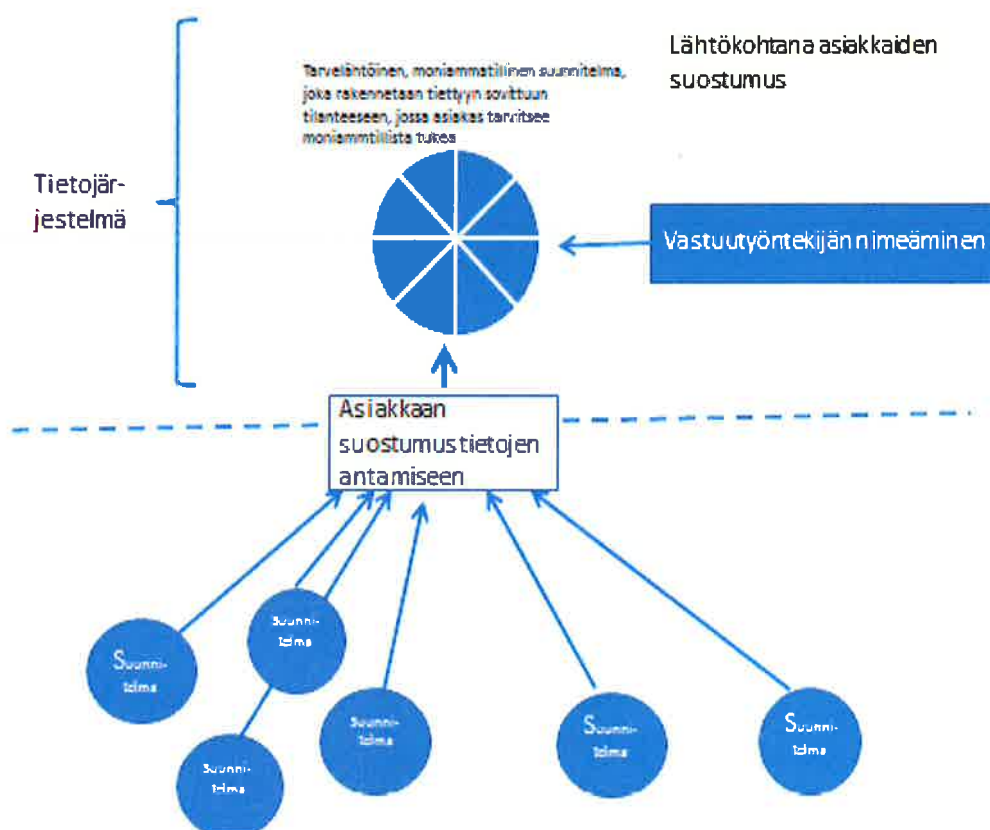
Kokeilun ensimmäinen osa kohdistuu hyvinvointipalvelujen strategisen ohjauksen integrointiin. Moniammatillinen toiminta edellyttää monialaista strategista johtamista, jolla on yhteiset käsitteet ja yhteinen kieli. Tästä syystä on tarkoitus integroida palveluja ohjaavat, eri lainsäädännön edellyttämät, kuntatasoiset, strategiset suunnitelmat. Samalla voidaan tehostaa hallintotyötä.

Kokeilun toinen osa kohdistuu moniammatillisen työotteen ja asiakkaan oman vastuun vahvistamiseen.

Yksilötasolla tehtävät palvelu- ja hoitosuunnitelmat ovat asiakkaan saaman palvelun punainen lanka. Palvelun laadun, tuottavuuden ja vaikuttavuuden kannalta useita palveluja käyttävällä asiakkaalla tulee olla tarvelähtöisesti rakennettu suunnitelma. Rakennetun palvelusuunnitelman toteutusta koordinoi yksi vastuutyöntekijä moniammatillisen tiimin tukemana.

Suunnitelma on sähköinen ja sijaitsee tietojärjestelmässä, johon asiakkaan palvelusta vastaavana moniammatillisen tiimin jäsenille voidaan antaa pääsy. Vastuutyöntekijä vastaa suunnitelman päivittämisestä yhdessä asiakkaan ja moniammatillisen tiimin kanssa. Lisäksi hän koordinoi suunnitelman toteutusta, esim. asiakkaan itsehoitosuunnitelmaa ja sovittuja palveluja.

Yksilötasoisten suunnitelmien integrointi aloitetaan niiden asiakkaiden kanssa, jotka käyttävät runsaasti eri palveluja ja joilla on nyt useita, eri tietojärjestelmissä olevia suunnitelmia. Tuloksena pystytään kohdentamaan nykyistä paremmin oikeat palvelut ja oikean tuen oikeille asiakkaille, jolloin palvelun laatu, vaikuttavuus ja tuottavuus paranevat. Aito moniammatillinen yhteistyö ja luottamus rinnalla kulkevaan, toisen alan asiantuntijaan uudistaa samalla hyvinvointialan työtä.

Tarkoitus on kokeilla kaikkia teemoja kahdessa asiakaslähtöisessä palveluprosessissa asiakkaan tuen tarpeen pohjalta:

- Monialaiset lasten ja nuorten palvelut (opetuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, lastensuojelu, psykososiaaliset palvelut, neuvolapalvelut, kouluterveydenhuolto, nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut)
- Perusterveydenhuollon avopalvelut yhdessä päihde- ja mielenterveyspalvelujen kanssa
- Palvelut voidaan suunnitella ja toteuttaa asiakaslähtöisesti ja monialaisesti
- Painopisteenä ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen
- Kokeilun aikana voidaan ylittää nykyisen lainsäädännön asettamia esteitä hyvinvointipalvelujen integroiduille toimintamalleille kokeilulain mukaisin menetelmin ja keinoin

Indikaattorit

Kokeiluhankkeessa kokeiluja seurataan ja sen tuloksia arvioidaan kunkin kokeilukohteen osalta asiakkaan saamien palvelujen tuloksellisuutta kuvaavien indikaattoreiden sekä toiminnan taloudellisuutta ja tuottavuutta kuvaavien tunnuslukujen avulla.

Edellä mainituista kokeiluja koskevista indikaattoreista sovitaan osapuolten kesken ennen kuntakokeilulain voimaantuloa. Indikaattoreita koskeva sopimus otetaan tämän sopimuksen liitteeksi.

Kokeilujen seuranta ja raportointi

Kokeilukunnat raportoivat indikaattoreiden toteutumisesta valtiovarainministeriölle kaksi kertaa vuodessa erikseen tarkemmin ilmoitettavina määräaikoina. Valtiovarainministeriö toimittaa tiedot edelleen muille ministeriöille ja kokeilussa mukana oleville tahoille.

Kokeilukunnat laativat kokeilujen toteutumisesta vuosittain raportin erillisen ohjeen mukaisesti.

Kokeilukunnat sitoutuvat luovuttamaan myöhemmin valittavalle kokeilujen riippumatonta arviointia suorittavalle taholle sen tarvitsemat arvioinnin hankintasopimuksessa sovittavat tiedot.

Viestintä

Viestintä kokeiluhankkeesta tapahtuu pääsääntöisesti sähköpostitse kuntien nimeämien yhteyshenkilöiden ja kokeiluhankkeen projektipäällikön ja projektiassistentin välillä.

Kokeilukuntien käytettävissä kokeilun aikana on valtion yhteisen viestintäratkaisun (Vyvi) työtila- ja ryhmäpalvelussa kuntakokeiluille avattu työtila (<https://vyvi-some3.vy-verkko.fi/vm/kuntakokeilut/SitePages/Kotisivu>).

Kokeilukunnat kuvaavat hankkeen Innokylän verkkopalvelussa viimeistään kevään 2015 aikana sekä vievät myöhemmin Innokylään hankkeessa kehitetyt hyvät käytännöt (www.innokyla.fi).

Kokeilujen toteuttaminen

Osapuolet sitoutuvat toteuttamaan tämän sopimuksen huolellisesti ja ammattitaidolla. Tämän sopimuksen osapuolina olevat ministeriöt sitoutuvat ohjaamaan hallinnonalansa virastoja ja laitoksia niin, että niiden toiminta vastaa kuntakokeilulain ja tämän sopimuksen tarkoitusta.

Valtiovarainministeriö on kokeilujen toteuttamista varten asettanut kokeiluhankkeen, jonka koordinaatioryhmässä ovat edustettuna sopimuksen allekirjoittaneet ministeriöt ja Suomen Kuntaliitto sekä kokeilujen toteuttamiseen osallistuvat valtion virastot.

Sopimuksen voimassaolo ja muuttaminen

Tämä sopimus tulee voimaan sinä päivänä, kun hallituksen esitykseen laiksi kuntien velvoitteiden ja ohjauksen vähentämistä ja monialaisten toimintamallien tukemista koskevista kokeiluista sisältyvä laki tulee voimaan.

Kokeilujen täytäntöönpanon valmistelun osalta sopimuksen velvoitteet tulevat kuitenkin voimaan sopimusosapuolten allekirjoitettua sopimuksen.

Sopimus on voimassa kuntakokeilulain voimassaoloajan. Sopimukseen perustuvat toteutettuja kokeiluja koskevat velvoitteet, kuten kokeilujen tulosten raportointi, on kuitenkin toteutettava sopimuksen päättymisen jälkeenkin.

Mikäli eduskunta sääteessään lain muuttaa hallituksen esitykseen sisältyvää lakiesitystä tähän sopimukseen sisältyviin kuntakokeiluihin vaikuttavalla tavalla, kokeilukunnilla on oikeus tältä osin irtisanoa sopimus ja luopua kokeilusta.

Tätä sopimusta voidaan kokeiluaikana täydentää tai muuttaa kokeilulain puitteissa kaikkien osapuolten suostumuksin.

Erimielisyydet

Sopimuksesta johtuvat erimielisyydet ratkaistaan osapuolten välisin neuvotteluin. Tähän sopimukseen sovelletaan Suomen lakia.

Allekirjoitukset

Tätä sopimusta on allekirjoitettu kuusi (6) samasanaista kappaletta, yksi jokaiselle osapuolelle.

Valtiovarainministeriö

Helsingissä 1 / 2014

Paula Risikko
liikenne- ja kuntaministeri

 Silja Hiironniemi
 ylijohtaja

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Helsingissä __ / __ 2014

 Krista Kiuru
 opetus- ja viestintäministeri

 Anita Lehikoinen
 kansliapäällikkö

Sosiaali- ja terveysministeriö

Helsingissä __ / __ 2014

 Susanna Huovinen
 peruspalveluministeri

 Päivi Sillanaukee
 kansliapäällikkö

Hämeenlinnan kaupunki

HÄMEENLINNA 16/10 2014

 Timo Kenakkala
 Kaupunginjohtaja

 Katri Kaukosalo
 hallintopäällikkö

Hattulan kunta

Hattula , 20/10 2014

HEIDI RÄMÖ
 KUNNANJOHTAJA

Harri Toivonen
 Hallintojohtaja

Janakkalan kunta

Janakkala, 28/10 2014

Tanja Ilari
TANJA MATIKAINEN
KUNNANJOHTAJA

Jenni Jokela
JENNI JOKELA
TALOUS- JA HALUUNJOHTAJA

Jakelu

Valtiovarainministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Hämeenlinnan kaupunki
Hattulan kunta
Janakkalan kunta

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Liite 1

KOKELUKOhteet ja Indikaattorit

Kunta: Hattulan, Hämeenlinnan ja Janakkalan muodostama kuntayhtymä,

Toimintamalli: Hyvinvoinnit, integroitua toimintamallia koskeva kokeilu

Hämeenlinnan seuraintindikaattorit (lapset ja nuoret)

Kokeilukohteen määrittely

<p>Kokeilukohteen ja toimintamallin kuvaus (tavoite, toimintamallin kuvaus)</p>	<p>Integroitujen toimintamallien kehittämisellä tavoitellaan asiakaslähtöisyyttä, ennaltaehkäisyä ja mahdollisuutta varhaiseen puuttumiseen sekä pyritään lisäämään tuottavuutta ja vaikuttavuutta. Moniammatilliset rakenteet ja työmenetelmät laajentavat ammattilaisten työnäkyä ja kehittävät osaamista.</p> <p>Kokeilun sisältökohteita on kolme: moniammaiset lasten ja nuorten palvelut (opetuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, lastensuojelu, psykososiaaliset palvelut, neuvolapalvelut, kouluterveydenhuolto, nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut), perusterveydenhuollon palvelut yhdessä päihde- ja mielenterveyspalvelujen kanssa sekä ikäihmistien hoidon ja hoivan palvelut. Hämeenlinnassa on jo olemassa moniammatilliset palvelurakenteet, joiden toimintaan kokeilulla haetaan tukea.</p> <p>Kokeilun ensimmäinen osa kohdistuu hyvinvointipalvelujen strategisen ohjauksen integrointiin. Moniammatillinen toiminta edellyttää monialaisia strategista johtamista, jolla on yhteiset käsitteet ja yhteinen kieli. Tästä syystä on tarkoitettu integroida palveluja ohjaavat, eri lainsäädännön edellyttämät, kuntasäätöiset, strategiset suunnitelmat. Samalla voidaan tehostaa hallintotyötä.</p> <p>Kokeilun toinen osa kohdistuu moniammatillisen työnteon ja asiakkaan oman vastuun vahvistamiseen. Yksilötasolla tehtävät palvelu- ja hoitosuunnitelmat ovat asiakkaan saaman palvelun punainen lanka. Palvelun laadun, tuottavuuden ja vaikuttavuuden kannalta useita palveluja käytävällä asiakkaalla tulee olla tarvelähtöisesti rakennettu suunnitelma. Rakennetun palvelusuunnitelman toteutusta koordinoi yksi vastuuyöntekijä moniammatillisessa, johon asiakkaan palvelusta vastaavana moniammatillisen tiimin jäsenille voidaan antaa pääsy.</p> <p>Vastuuyöntekijä vastaa suunnitelman päivittämisestä yhdessä asiakkaan ja moniammatillisen tiimin kanssa. Lisäksi hän koordinoi suunnitelman toteutusta, esim. asiakkaan itsehoitosuunnitelmaa ja sovituja palveluja. Yksilötasoisien suunnitelmien integrointi aloitetaan niiden asiakkaiden kanssa, jotka käyttävät runsaasti eri palveluja ja joilla on nyt useita, eri tietojärjestelmissä olevia suunnitelmaa. Tuloksena pystytään koordinoimaan eri palvelun laatu, vaikuttavuus ja tuottavuus paranevat. Aito moniammatillinen yhteistyö ja luottamus rinnalla kulkevaan, toisen alan asiantuntijaan uudistaa samalla hyvinvointialan työtä.</p>
<p>Kokeilun kohderyhmä (asiakkaat)</p>	<p>1. Useita (vähintään kahja eri palvelua) eri lasten ja nuorten palveluita käyttävät asiakkaat</p>
<p>Kokeilun kohteena oleva palvelu/palvelukokonaisuus</p>	<p>Moniammaiset lasten ja nuorten palvelut</p>

Indikaattoreiden määrittely

A) TAUSTAINDIKAATTORIT

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x rautaan kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x rautaan kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Asiakaskysely LA-NU-palvelut	<ul style="list-style-type: none"> Muutos edelliseen kyselyyn <ul style="list-style-type: none"> o palvelusta saatu tieto riittävää o palvelu oli ystävällistä o palvelu oli asian- tuntevaa ja ammattitaitoista 	ka 4,60 4,4 4,8 4,7	x			x
Hyvinvointikertomus	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset, euroa / asukas (2013) Lastensuojelun avoimien tukitoimien piirissä 0 - 17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL, 2013) 	3211 10	x		x	
Kouluterveyskysely (8-9 lk)	<ul style="list-style-type: none"> Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonomaksi % 	16	x		x	
Lasten ja nuorten palvelujen käyttö	<ul style="list-style-type: none"> Tehostetun tuen piirissä olevien lasten määrä (% oppilaita, koulu) Eriyksen tuen piirissä olevien lasten määrä (% oppilaita, koulu) 	7,6 6,0 %	x		x	
Syrjäytymisen ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> Peruskoulun päättötodistuksen saaneiden määrä / ei päättötodistusta 	726 / 6	x		x	

B) KOKEILUJEN TOIMINNALLISIA MUUTOKSIA KUVAAVAT INDIKAATTORIT

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)
			Kyllä	Ei	
Sujuva asiakasprosessi	<ul style="list-style-type: none"> Yhdistetyn suunnitelman tekemisen prosessi on kuvattu 	Prosessikuvausta ei ole.		x	x
Sujuva asiakasprosessi	<ul style="list-style-type: none"> Tapaamisten määrää ja osallistujien määrää 				
Sujuva asiakasprosessi	<ul style="list-style-type: none"> Omatyöntekijä nimetty sekä tehtävä määritelty 	Omatyöntekijää ei ole nimetty			
Kokonaisvaltainen tiedonkäsittely (monimittalisesi laadittu yhteinen suunnitelma omalla sähköisellä alustallaan)	<ul style="list-style-type: none"> Sähköinen järjestelmän toimitus (asiakkaalla, omatyöntekijällä, työskenteleyn osallistuvalla pääsy tietoihin) 	Tietojärjestelmää, jossa on asiakastarpeen mukaisesti kootut tiedot yhdessä, ei ole olemassa			
Kokonaisvaltainen tiedonkäsittely	<ul style="list-style-type: none"> Sähköisen järjestelmän toimitus (asiakkaalla, omatyöntekijällä, työskenteleyn osallistuvalla pääsy tietoihin) 	Tietojärjestelmää, jossa on asiakastarpeen mukaisesti kootut tiedot yhdessä, ei ole olemassa		x	x

C) KOKEILUKOHEIDEN PALVELUKEHITYKSEN KUVAAMINEN

1. Asiakasnäkökulma

1.1 Palvelujen saatavuus ja oikea kohdentuminen

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)
			Kyllä	Ei	
Momialaisesti laaditut yksilölliset palvelusuunnitelmat	<ul style="list-style-type: none"> Yhdistettyjen suunnitelman määrä 	Suunnitelmat on tehty sektoreittain		x	x
Momialaisesti laaditut yksilölliset palvelusuunnitelmat	<ul style="list-style-type: none"> Kuinka moni asiakkaista on lähtenyt mukaan ehdotettuihin prosesseihin 				

Palvelun saatavuus	Odotusaika palveluun pääsyyn asiakkaalta saadun suostumuksen jälkeen	Lakisääteisellä tasolla	x
<ul style="list-style-type: none"> o Palveluun pääminen oli sujuvaa o Aikojen sopiminen ja aikataulut olivat joustavia 	4,6		
		4,6	

1.2 Palvelujen sisältö, laatu ja vaikuttavuus

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)
			Kyllä	Ei	
Palvelutarve	<ul style="list-style-type: none"> Muutos käyntimäärässä 	Ei seurata tällä hetkellä		x	x
Palvelutarve	<ul style="list-style-type: none"> Usujen palvelujen määrät 				
Momialaisen suunnitelman toteutuminen	<ul style="list-style-type: none"> Edistymisen suunnitelman mukaan (palvelusuunnitelman arviointi) 	Kysely ei käytössä, valmistuu 1/2015			
Momialaisen suunnitelman toteutuminen	<ul style="list-style-type: none"> Asiakastytyytyväisyys 	Kysely ei käytössä, valmistuu 1/2015			
Momialaisen suunnitelman toteutuminen	<ul style="list-style-type: none"> Suunnitelman toteutumisen arviointaan kyselyllä (alku-, väli- ja loppuarvio). Kyselyn täyttävät sekä asiakas että työntekijät 	Kysely ei käytössä, valmistuu 1/2015		x	x

1.3 Asiakkaiden (omaisten) kokemus palveluista

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)
			Kyllä	Ei	
Osallisuus / Osallistuminen palvelukokonaisuuden rakentamiseen	<ul style="list-style-type: none"> Ojko mahdollisuus tuoda esin, mitä palveluja lapsi mielestämme tarvitsee (kyllä/ei) Saimmeko osallistua lasta koskevien palveluiden suunnitteluun (kyllä/ei) 	Kysely ei käytössä, valmistuu 1/2015			
Lapsen osallisuus ja mielipiteen selvittäminen	<ul style="list-style-type: none"> Miten lapsi on otettu huomioon palveluprosessissa Tulin asiassa- ni kuulluksi 	4,8		x	x

2. Ammatillinen näkökulma

2.1 Palvelurakenne

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Tehostetun tuen piirissä olevat lapset	• Muutoksen tuen saajien määrässä	tieto 1/2015	x		x	
Eriyisen tuen piirissä olevat lapset	• Muutoksen tuen saajien määrässä	tieto 1/2015	x		x	

2.2 Järjestäjän/palveluntuottajan arvio joistakin asiakaskyselyissä kysytyistä asioista

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Henkilöstön arvio prosessin sujuvuudesta	• Webropol-kysely yhteistyössä terveyspalvelut ja ikäihmiset	Arviointi kunnatöiden aikana		x		x
Kokemus yhteisestä suunnittelusta/asiakasvastaavasta	• Webropol-kysely yhteistyössä terveyspalvelut ja ikäihmiset	Arviointi kunnatöiden aikana		x		x
Henkilöstön vaihtuvuus prosessin aikana	• Seuranta Ikm	Arviointi kunnatöiden aikana		x		x

2.3 Henkilöstöä koskevat indikaattorit

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Monialaisesti tehty työ	• Muutos sektorirajat ylittävissä monialaisessa työssä (Webropol-kysely yhteistyössä terve-	Arviointi kunnatöiden aikana		x		x

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, osaaminen vastaa asiakkaiden tarpeisiin	ybspalvelut ja ikäihmiset	Kelpoinen henkilöstö %	100	x	
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, osaaminen vastaa asiakkaiden tarpeisiin	• Sosiaalisen pääoman mittari	4,27			

3. Maksajan näkökulma

3.1 Kustannusten (nettomot) kehitys yhteensä ja palveluittain

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Palveluiden kustannukset	• Muutos ko-keiluajana euroa/asiakas	Arvioidaan ko-keilun alussa ja lopussa		x		x

3.2 Palveluja saaneiden määrän, tuotoksen tai suoritteiden määrän kehitys yhteensä ja palveluittain

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Palveluiden määrälliset muutokset	• Muutokset suoritteiden määrässä keitelun aikana	Arvioidaan ko-keilun alussa ja lopussa		x		x

3.3 Henkilöstön kokonaismäärän ja henkilöstörakenteen muutos yhteensä ja palveluittain

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Moniammatillisessa prosessissa mukana oleva henkilöstö	• Muutos henkilöstön määrässä	Arvioidaan keitelun alussa ja lopussa		x		x

4. Ongelmista kertovat asiat

Indikaattori	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)
			Kyllä	Ei	
Kantelet Ilmoituksen kautta vireille otetut / omatoimisesti vireille otetut	<ul style="list-style-type: none"> Seuranta / lkm	Arvioidaan kokeilun alussa ja lopussa	x		
Yhyydenotot sosiaali- tai potilasasiain- teen ja tehdyt muutokset	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali-asiain- raportti / lkm	raportti käsitel- lään vuosittain	x		x

Liite 2

KOKKEILUKOHEET JA INDIKAAATTORIT

Kunta: Hattulan, Hämeenlinnan ja Janakkalan muodostama kuntaryhmä

Toimintamalli: Hyvinvoinnin integroitua toimintamallia koskeva kokeilu

Hämeenlinnan seuraintindikaattorit (perusterveydenhuollon palvelut)

Kokeilukohteen määrittely

<p>Kokeilukohteen ja toiminnan sanallinen kuvaus (tavoite, toimintamallin kuvaus)</p>	<p>Integroitujen toimintamallien kehittämiseksi tavoitellaan asiakaslähtöisyyttä, ennaltaehkäisyä ja mahdollisuutta varhaiseen puuttumiseen sekä pyritään lisäämään tuottavuutta ja vaikuttavuutta. Moniammatilliset rakenteet ja työmenetelmät laajentavat ammattilaisten työnäkyä ja kehittävät osaamista.</p> <p>Kokeilun sisältökohteita on kolme: monialaiset lasten ja nuorten palvelut (opetuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, lastensuojelu, psykososiaaliset palvelut, neuvolapalvelut, kouluterveydenhuolto, nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut), perusterveydenhuollon palvelut yhdessä päihde- ja mielenterveyspalvelujen kanssa sekä ikäihmisten hoidon ja hoivan palvelut. Hämeenlinnassa on jo olemassa moniammatilliset palvelurakenteet, joiden toimintaan kokeilulla haetaan tukea.</p> <p>Kokeilun ensimmäinen osa kohdistuu hyvinvointipalvelujen strategisen ohjauksen integrointiin. Moniammatillinen toiminta edellyttää monialaisia strategista johtamista, jolla on yhteiset käsitteet ja yhteinen kieli. Tästä syystä on tarkoitettu integroida palveluja ohjaavat, eri lainsäädännön edellyttämät, kuntatasoiset, strategiset suunnitelmat. Samalla voidaan tehostaa hallintotyötä.</p> <p>Kokeilun toinen osa kohdistuu moniammatillisen työotteen ja asiakkaan oman vastuun vahvistamiseen. Yksilötasolla tehtävät palvelu- ja hoitosuunnitelmat ovat asiakkaan saaman palvelun punainen lanka. Palvelun laadun, tuottavuuden ja vaikuttavuuden kannalta useita palveluja käytävällä asiakkaalla tulee olla tarvelähtöisesti rakennettu suunnitelma. Rakennetun palvelusuunnitelman toteutusta koordinoi yksi vastuutyöntekijä moniammatillisen tiimin tukemana.</p> <p>Suunnitelma on sähköinen ja sijaitsee tietojärjestelmässä, johon asiakkaan palvelusta vastaava moniammatillisen tiimin jäsenille voidaan antaa pääsy. Vastuutyöntekijä vastaa suunnitelman päivittämisestä yhdessä asiakkaan ja moniammatillisen tiimin kanssa. Lisäksi hän koordinoi suunnitelman toteutusta, esim. asiakkaan itsehoitosuunnitelmaa ja sovitun palveluja. Yksilötasoisien suunnitelmien integrointi aloitetaan niiden asiakkaiden kanssa, jotka käyttävät runsaasti eri palveluja ja joilla on nyt useita, eri tietojärjestelmissä olevia suunnitelmia. Tuoksena pystytään kohdentamaan nykyistä paremmiin oikeat palvelut ja oikean tuen oikeille asiakkaille, jolloin palvelun laatu, vaikuttavuus ja tuottavuus paranevat. Aito moniammatillinen yhteistyö ja luottamus rinnalla kulkevaan, toisen alan asiantuntijaan uudistaa samalla hyvinvointialan työtä.</p>
<p>Kokeilun kohderyhmä (asiakkaat)</p>	<p>Perusterveydenhuollon päihde- ja mielenterveyspalvelujen sekä avosairaanhoidon yhteisasiakkaat</p>
<p>Kokeilun kohteena oleva palvelu/palvelukonaisuus</p>	<p>Perusterveydenhuollon palvelut yhdessä päihde- ja mielenterveyspalvelujen kanssa</p>

Indikaattoreiden määrittely

A) TAUSTAINDIKAATTORIT

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Asiakaskysely	Yleisarvosana palveluille Henkisen hyvinvoinnin palveluissa	4,6/5	x			x
Asiakaskysely	A-klimikan asiakaskysely	Lähtömittaus 1/2015	x			
Työttömyys (Hyvinvointikertomus)	Prosenttia työttömistä	8,7	x			x
Sosiaali- ja terveyslaitosten nettokustannukset 2013	Euroa/asiakas	3211	x			x

B) KOKKEILUJEN TOIMINNALLISIA MUUTOKSIA KUVAAVAT INDIKAAATTORIT

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Sujuva asiakasprosessi	<ul style="list-style-type: none"> Yhdistetyn suunnitelman tekemisen prosessi on kuvattu 	Lähtöarvo näiden asiakkaiden kohdalla 0.		x		x
Sujuva asiakasprosessi	<ul style="list-style-type: none"> asiakasvastaava on nimetty 		x			x
Sujuva asiakasprosessi	<ul style="list-style-type: none"> Tapaamisten määrä ja osallistujien määrä (lkm) 			x		x
Sujuva asiakasprosessi	<ul style="list-style-type: none"> Ryhmävastaanottojen määrä (asiakas ja useita työntekijöitä) 			x		x

C) KOKEILUKOHTTEIDEN PALVELUKEHITYKSEN KUVAAMINEN

1. Asiakasnäkökulma

1.1 Palvelujen saatavuus ja oikea kohdentuminen

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuaan kyllä/ei)	Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuaan kyllä/ei)
Momialaisesti laaditut yksilölliset hyvinvointisuunnitelmat	<ul style="list-style-type: none"> Yhdistettyjen suunnitelmiten määrä 	Suunnitelmat on tehty sektoreittain	Kyllä x	Ei Kyllä, mihiin? x
Momialaisesti laaditut yksilölliset hyvinvointisuunnitelmat	<ul style="list-style-type: none"> Kuinka moni asiakkaista, jolle tätä palvelua on tarjottu, on lähtenyt mukaan ehdotettuun prosessiin 		Ei x	Ei Kyllä, mihiin? x

1.2 Palvelujen sisältö, laatu ja vaikuttavuus

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuaan kyllä/ei)	Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuaan kyllä/ei)
Palvelutarve	<ul style="list-style-type: none"> Muutos palveluiden käytön määrässä (konaktien määrä) -käynnit -hoidolliset puhelut -sähköinen asiointi -ry/hmäkäynnit 	Ei seurata tällä hetkellä	Kyllä x	Ei Kyllä, mihiin? x
Momialaisen suunnitelman toteutuminen	<ul style="list-style-type: none"> Suunnitelman toteutuminen arvioidaan kyselyllä (alku- ja loppuarvio). Kyselyn käyttävät sekä asiakas että työntekijät. Kyselyssä arvioidaan, onko asiakas saavuttanut tavoitteensa. 	Ei käytössä näillä asiakkailla vielä. Valmistuu 1/2015	Ei x	Ei Kyllä, mihiin? x

1.3 Asiakkaiden (omaisten) kokemus palveluista

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuaan kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuaan kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Asiakkaan kokemus osallisuudesta	<ul style="list-style-type: none"> Määrittelylinkö tarpeeni? Kyllä/En 	Tammikuussa valmistuva Webropol-kysely	x			
Asiakkaan kokemus osallisuudesta	<ul style="list-style-type: none"> Määrittelylinkö tavoitteeni? Kyllä/En 	Tammikuussa valmistuva Webropol-kysely	x			
Asiakkaan kokemus osallisuudesta	<ul style="list-style-type: none"> Sovin keinoista yhdessä ammattilaisen kanssa Kyllä/En 	Tammikuussa valmistuva Webropol-kysely	x			

2. Ammatillinen näkökulma

2.1 Palvelurakenne

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuaan kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/tiedon keruuseen? (x ruutuaan kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Kolmen pilottiin osallistuvan organisaation palveluita käyttävien yhteisasiakkaiden määrä	<ul style="list-style-type: none"> Muutos yhteisasiakkaiden määrässä, lkm 		x			

2.2 Järjestäjän/palveluntuottajan arvio joistakin asiakaskyselyissä kysytyistä asioista

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuaan kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuaan kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Osallistuvien ammattilaisten arvio prosessin sujuvuudesta	<ul style="list-style-type: none"> Webropol kysely yhdessä ikäihmiset ja lapset ja nuoret 			x		

Osallistuvien ammattilaisten kokemus yhteisestä suunnittelusta/asiakasvastaavallista	<ul style="list-style-type: none"> Webropol kysely yhdessä ikäihmiset ja nuoret ja nuoret 		x	x
--	--	--	---	---

2.3 Henkilöstöä koskevat indikaattorit

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)
			Kyllä	Ei	
Monialaisesti tehty työ	<ul style="list-style-type: none"> Muutos sektorirajat ylittävässä monialaisessa työssä (webropol - kysely) 		x		x
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, osaaminen vastaa asiakkaiden tarpeisiin	<ul style="list-style-type: none"> Kelpoinen henkilöstö % 		x		x
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, osaaminen vastaa asiakkaiden tarpeisiin	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaalisen pääoman mittari. Kohderyhmänä kokeiltuun osallistuvat ammattilaiset 	Mittaustulokset helmikuussa 2015 ja 2016. Olemassa oleva kaupungin mittari. Kohderyhmänä kokeiltuun osallistuvat ammattilaiset	x		x

3. Maksajan näkökulma

3.1 Kustannusten (nettomenot) kehitys yhteensä ja palveluittain

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)
			Kyllä	Ei	
Palveluiden nettokustannukset/asiakas	<ul style="list-style-type: none"> Muutos pöytäkirjojen eurojen/asiakas 		x		

3.2 Palveluja saaneiden määrän, tuotoksen tai suoritteiden määrän kehitys yhteensä ja palveluittain

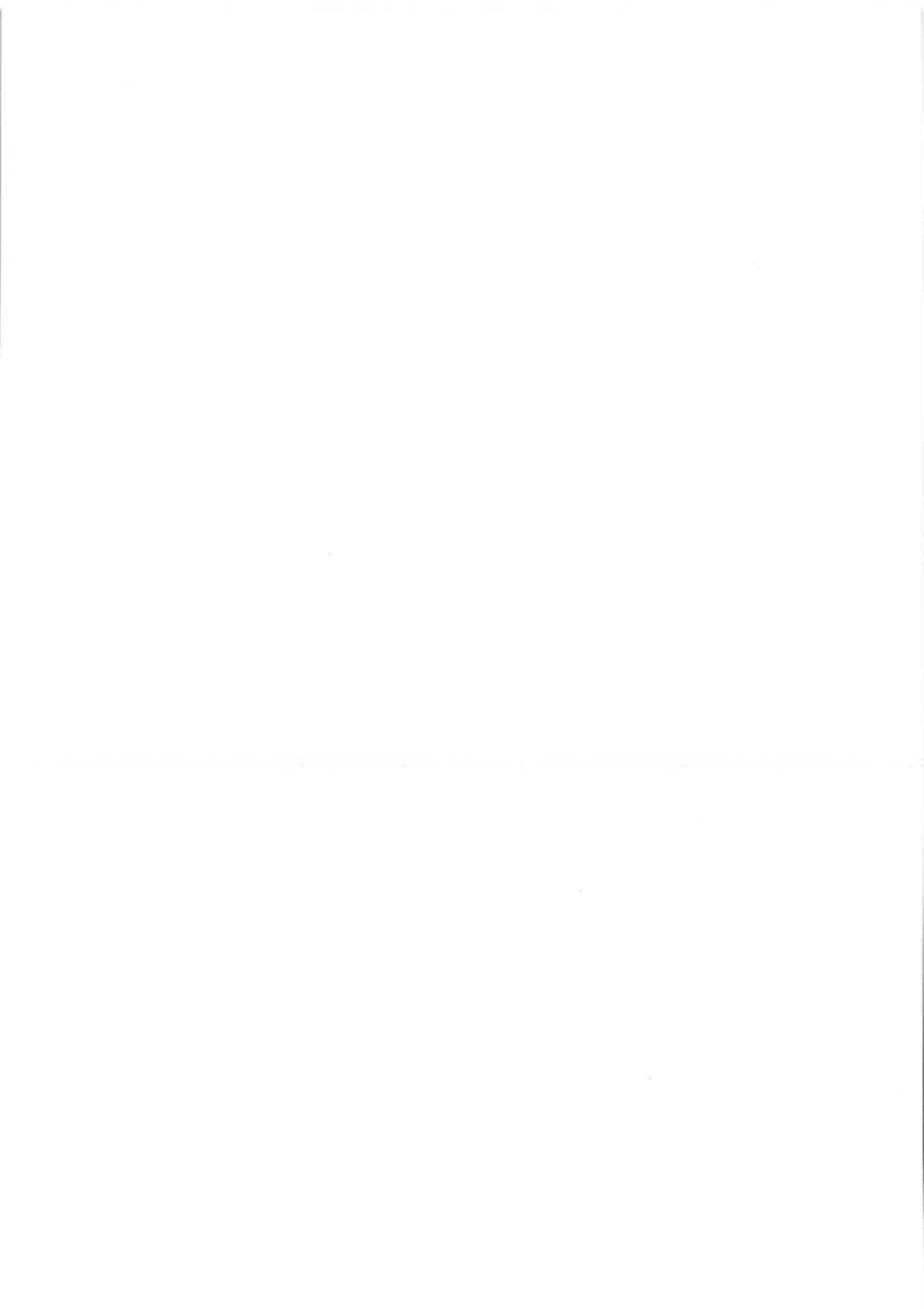
Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)
			Kyllä	Ei	
Palveluiden määrälliset muutokset	<ul style="list-style-type: none"> Muutos suoritteiden määrässä palveluittain 2014 versus 2015 		x		

3.3 Henkilöstön kokonaismäärän ja henkilöstörakenteen muutos yhteensä ja palveluittain

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)
			Kyllä	Ei	
Moniammatillisessa prosessissa mukana oleva henkilöstö	<ul style="list-style-type: none"> Muutos henkilöstön määrässä 			x	x
Henkilöstörakenne	<ul style="list-style-type: none"> Muutokset henkilöstörakenteessa 		x		x

4. Ongelmista kertovat asiat

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)
			Kyllä	Ei	
Muutoksenhaut Kantelut (Ilmoituksen kautta viereille otetut/Omaaloitteisesti viereille otetut)	<ul style="list-style-type: none"> Seuranta / lkm 		x		
Yhteydenotot sosiaali- tai potilasasiain ja tehdyt muistutukset	<ul style="list-style-type: none"> Seuranta / lkm 		x		

Liite 3

KOKEILUKOhteet ja INDIKAATTORIT

Kunta: Hartulan, Hämeenlinnan ja Janakkalan muodostama kuntaryhmä

Toimintamalli: Hyvinvoinnin integroitua toimintamallia koskeva kokeilu

Hämeenlinnan seuraintindikaattorit (ikäihmisten hoidon ja hoivan palvelut)

Kokeilukohteen määrittely

<p>Kokeilukohteen ja toiminnan sanallinen kuvaus (tavoite, toimintamallin kuvaus)</p>	<p>Integroitujen toimintamallien kehittämällä tavoitellaan asiakaslähtöisyyttä, ennaltaehkäisyä ja mahdollisuutta varhaiseen puuttumiseen sekä pyritään lisäämään tuottavuutta ja vaikuttavuutta. Moniammatilliset rakenteet ja työmenetelmät laajentavat ammattilaisten työnäkyä ja kehittävät osaamista.</p> <p>Kokeilun sisältökohteita on kolme: monialaiset lasten ja nuorten palvelut (opetuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, lastensuojelu, psykososiaaliset palvelut, neuvolapalvelut, kouluterveystyö, nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut), perusterveydenhuollon palvelut yhdessä päihde- ja mielenterveyspalvelujen kanssa sekä ikäihmisten hoidon ja hoivan palvelut yhdessä perusterveydenhuollon palvelujen kanssa. Hämeenlinnassa on jo olemassa moniammatilliset palvelurakenteet, joiden toimintaan kokeilulla haetaan tukea.</p> <p>Kokeilun ensimmäinen osa kohdistuu hyvinvointipalvelujen strategisen ohjauksen integrointiin. Moniammatillinen toiminta edellyttää monialaista strategista johtamista, jolla on yhteiset käsitteet ja yhteinen kieli. Tästä syystä on tarkoitettu integroida palveluja ohjaavat, eri lainsäädännön edellyttämät, kumitasoiset, strategiset suunnitelmat. Samalla voidaan tehostaa hallintotyötä.</p> <p>Kokeilun toinen osa kohdistuu moniammatillisen työotteeseen ja asiakkaan oman vastuun vahvistamiseen. Yksilötasolla tehtävät palvelu- ja hoitosuunnitelmat ovat asiakkaan saaman palvelun punainen lanka. Palvelun laadun, tuottavuuden ja vaikuttavuuden kannalta useita palveluja käytävällä asiakkaalla tulee olla tarvelähtöisesti rakennettu suunnitelma. Rakennetun palvelusuunnitelman toteutusta koordinoi yksi vastuuyöntekijä moniammatillisen tiimin tukemana. Suunnitelma on sähköinen ja sijaitsee tietojärjestelmässä, johon asiakkaan palvelusta vastaavina moniammatillisen tiimin jäsenille voidaan antaa pääsy.</p> <p>Vastuuyöntekijä vastaa suunnitelman päivittämisestä yhdessä asiakkaan ja moniammatillisen tiimin kanssa. Lisäksi hän koordinoi suunnitelman toteutusta, esim. asiakkaan itsehoitosuunnitelmaa ja sovitun palveluja. Yksilötasoisien suunnitelmien integrointi aloitetaan niiden asiakkaiden kanssa, jotka käyttävät runsaasti eri palveluja ja joilla on nyt useita, eri tietojärjestelmissä olevia suunnitelmia. ☐ uloksesta pystytään kohdentamaan nykyistä paremmin oikeat palvelut ja oikean tuen oikeille asiakkaille, jolloin palvelun laatu, vaikuttavuus ja tuottavuus paranevat. Aito moniammatillinen yhteistyö ja luottamus rimmalla kulkevaan, toimivan alan asiantuntijajärjestelmän uudistusta samalla hyvinvointialan työtä.</p>
<p>Kokeilun kohteryhmä (asiakkaat)</p>	<p>Alustava kohteryhmärajaus: 1. Asiakkaat, joilla sekä terveyshyötyasiakkuus että asiakasohjauksikon sosiaalityöntekijän käynti (palveluohjaus) 2. Asiakkaat, joilla terveyshyötyasiakkuus ja omaishoidon tuki</p>
<p>Kokeilun kohteena oleva palvelu/palvelukokonaisuus</p>	<p>Ikäihmisten palvelut yhdessä perusterveydenhuollon kanssa</p>

Indikaattoreiden määrittely

A) TAUSTAINDIKAATTORIT

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x riutuu kyllä/ei)	Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x riutuu kyllä/ei)
Asiakaskysely	<ul style="list-style-type: none"> Muutos edelliseen kyselyyn <ul style="list-style-type: none"> o saamani tieto on riittävä o saamani tieto on ymmärrettävää o palvelu mahdollistaa omanlaisen elämän elämisen omassa kotona o suunnitelmassani sovitut asiat toteutuvat 		x	x
Sosiaali- ja terveystoimen netustantannukset	<ul style="list-style-type: none"> Euroa/asiakas 		x	x
Palvelurakenteen tukeminen)	<ul style="list-style-type: none"> Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet % vastaavanikäisestä väestöstä Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä Tukipalvelua saaneet yli 75 vuotiaat (kunnan kustantamat palvelut) 		x	x

B) KOKEILUJEN TOIMINNALLISIA MUUTOKSIA KUVAAVAT INDIKAATTORIT

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Sujuva asiakasprosessi	• Yhdistetyn suunnitelman tekemisen prosessi on kuvattu	Prosessikuvausta ei ole.		x		x
Sujuva asiakasprosessi (asiakasvastaavien nimeäminen)	• Asiakkaiden ikm, joille nimetty asiakasvastaava		x		x	
Sujuva asiakasprosessi	• Tapaamisten määrän ja osallistujien määrän			x		x
Kokonaisvaltainen tiedonkäsittely	• Sähköisen järjestelmän toimivuus	Tietojärjestelmä, jossa on asiakastarpeiden mukaisesti koottu tiedot yhdessä, ei ole olemassa		x		x

C) KOKEILUKOHETEIDEN PALVELUKEHITYKSEN KUVAAMINEN

1. Asiakasnäkökulma

1.1 Palvelujen saatavuus ja oikea kohdentuminen

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Monialaisesti laaditut yksilölliset palvelusuunnitelmat	• Yhdistettyjen suunnitelmien määrä	Suunnitelmat on tehty sektoreittain		x		x
Monialaisesti laaditut yksilölliset palvelusuunnitelmat	• Kuinka moni asiakkaista on lähtenyt mukaan ehdotettuun prosessiin		x			x
Palvelun saatavuus (pääsy laaja-alaiseen palvelutarpeeseen selvittämiseen)	• Odotusaika		x			

1.2 Palvelujen sisältö, laatu ja vaikuttavuus

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Palvelutarve	• Muutos asiakkaan palveluvälikossa (määrä)			x		x
Monialaisen suunnitelman toteutuminen	• Suunnitelman mukaisen toiminnan toteutuminen			x		x
Monialaisen suunnitelman toteutuminen	• Asiakkaan tyytyväisyys suunnitelman mukaiseen toimintaan			x		x

1.3 Asiakkaiden (omaisten) kokemus palveluista

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Asiakkaan kokemus osallisuudesta palvelutamisesta	• Kokemus osallisuudesta			x		x
Läheisen/omaisen osallisuus ja mielipiteen selvittäminen	• Läheisen/omaisen osallistuminen palvelukokonaisuuden rakentamiseen asiakkaan niin halutessa			x		x

2. Ammatillinen näkökulma

2.1 Palvelurakenne

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Tuen laatu / palvelurakenne	• Kotona asuvat, % • Säännöllisen kotihoitoon piirissä olevat			x		x

	vat, % pilotointiryhmistä				
	<ul style="list-style-type: none"> Omaishoidon tukea saavat, % pilotointiryhmistä Tukipalvelua saavat, % pilotointiryhmistä, (kunnan kustantamat palvelut) 				

2.2. Järjestäjän/palveluntuottajan arvio joistakin asiakaskyseyissä kysytyistä asioista

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuaan kyllä/ei)	Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuaan kyllä/ei)
Henkilöstön arvio prosessin sujuvuudesta	<ul style="list-style-type: none"> Webropol-kysely yhteistyössä lasten ja nuorten palvelut ja terveyspalvelut 		Kyllä x	Ei x
Kokemus yhteisestä suunnittelusta/asiakasvastaavasta	<ul style="list-style-type: none"> Webropol-kysely yhteistyössä lasten ja nuorten palvelut ja terveyspalvelut 		x	x
Henkilöstön vaihtuvuus prosessin aikana	<ul style="list-style-type: none"> Seuranta lkm 		x	x

2.3 Henkilöstöä koskevat indikaattorit

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuaan kyllä/ei)	Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuaan kyllä/ei)
Moniaisesti tehty työ	<ul style="list-style-type: none"> Muutos sektorirajat ylittävissä monialaisessa työssä (Webropol-kysely yhteistyössä lasten ja nuorten palvelut ja terveyspalvelut) 		Kyllä x	Ei x

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, osaaminen vastaa asiakkaiden tarpeisiin	<ul style="list-style-type: none"> Kelpoinen henkilöstö % 		x	x
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, osaaminen vastaa asiakkaiden tarpeisiin	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaalisen pääoman mittari 		x	x

3. Maksajan näkökulma

3.1 Kustannusten (nettonotot) kehitys yhteensä ja palveluittain

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuaan kyllä/ei)	Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuaan kyllä/ei)
Palveluiden nettokustannukset / asiakas	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaan palveluvaihtokustannukset (muutos pilottitai- kana) 		Kyllä x	Ei x

3.2 Palveluja saaneiden määrän, tuotoksen tai suoritteiden määrän kehitys yhteensä ja palveluittain

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuaan kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuaan kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Asiakasmäärä	<ul style="list-style-type: none"> Muutokset pilottitai-asiakasmäärässä 		x		x	
Palveluiden määrälliset muutokset	<ul style="list-style-type: none"> Muutokset asiakkaan palveluvaihtokustannuksissa 		x		x	

3.3 Henkilöstön kokonaisu määrän ja henkilöstörakenteen muutos yhteensä ja palveluitain

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Moniammattilaisessa prosessissa mukana oleva henkilöstö	<ul style="list-style-type: none"> Muutos henkilöstön määrässä 			x		x
Henkilöstörakenne	<ul style="list-style-type: none"> Muutokset henkilöstörakenteessa 			x		x

4. Ongelmista kertovat asiat

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Muutoksenhaut						
Kantelet (Ilmoituksen kautta vireille otetut/Omaaloitteisesti vireille otetut)	<ul style="list-style-type: none"> Seuranta / lkm 		x		x	
Yheydenotot sosiaali- tai potilasasiainihmien ja tehdyt muistutukset	<ul style="list-style-type: none"> Seuranta / lkm 		x		x	

Liite 4

Indikaattoreiden määrittely

KOKKEILUKOHEET JA INDIKAATTORIT

A) TAUSTAINDIKAATTORIT

Kunta: Hattulan, Hämeenlinnan ja Janakkalan muodostama kuntaryhmä

Toimintamalli: Hyvinvoinnin integroitua toimintamallia koskeva kokeilu

Hattulan sekä Janakkalan seuraintindikaattorit (lapset ja nuoret)

Kokeilukohteen määrittely

Kokeilukohteen ja toiminnan sanallinen kuvaus (tavoite, toimintamallin kuvaus)	<p>Integroitujen toimintamallien kehittämiseksi tavoitellaan asiakaslähtöisyyttä, ennallaehkäisyä ja mahdollisuutta varhaiseen puuttumiseen sekä pyritään lisäämään tuottavuutta ja vaikuttavuutta. Moniammatilliset rakenteet ja työmenetelmät laajentavat ammattilaisten työnäkyä ja kehittävät osaamista.</p> <p>Kokeilun sisältökohteita on kolme: monialaiset lasten ja nuorten palvelut (opetuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, lastensuojelu, psykososiaaliset palvelut, neuvolapalvelut, kouluterveydenhuolto, nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut), perusterveydenhuollon palvelut yhdessä päihde- ja mielenterveyspalvelujen kanssa sekä ikäihmisten hoidon ja hoivan palvelut. Hämeenlinnassa on jo olemassa moniammatilliset palvelurakenteet, joiden toimintaan kokeilulla haetaan tukea.</p> <p>Kokeilun ensimmäinen osa kohdistuu hyvinvointipalvelujen strategisen ohjauksen integrointiin. Moniammatillinen toiminta edellyttää monialaisia strategista johtamista, jolla on yhteiset käsitteet ja yhteinen kieli. Tästä lähtien tarkoitetaan integroida palveluja ohjaavat, eri laansaadännön edellyttämät, kuntatasoiset, strategiset suunnitelmat. Samalla voidaan tehostaa hallintoyötä.</p> <p>Kokeilun toinen osa kohdistuu moniammatillisen työotteen ja asiakkaan oman vastuun vahvistamiseen. Yksilötasolla tehtävät palvelu- ja hoitosuunnitelmat ovat asiakkaan saaman palvelun punainen lanka. Palvelun laadun, tuottavuuden ja vaikuttavuuden kannalta useita palveluja käytävällä asiakkaalla tulee olla tarvelähtöisesti rakennettu suunnitelma. Rakennetun palvelusuunnitelman toteutusta koordinoi yksi vastuutyöntekijä moniammatillisen tiimin tukemana.</p> <p>Suunnitelma on sähköinen ja sijaitsee tietojärjestelmässä, johon asiakkaan palvelusta vastaavana moniammatillisen tiimin jäsenille voidaan antaa pääsy. Vastuutyöntekijä vastaa suunnitelman päivittäisestä yhdessä asiakkaan ja moniammatillisen tiimin kanssa. Lisäksi hän koordinoi suunnitelman toteutusta, esim. asiakkaan itsehoitosuunnitelmaa ja sovitut palveluja. Yksilötasoisien suunnitelmien integrointi aloitetaan niiden asiakkaiden kanssa, jotka käyttävät runsaasti eri palveluja ja jolla on nyt useita, eri tietojärjestelmissä olevia suunnitelmia. Tuloksena pystytään kohdentamaan nykyistä paremmin oikeat palvelut ja oikean tuen oikeille asiakkaille, jolloin palvelun laatu, vaikuttavuus ja tuottavuus paranevat. Aito moniammatillinen yhteistyö ja luottamus rinnalla kulkevaan, toisen alan asiantuntijaan uudistaa samalla hyvinvointialan työtä.</p>
Kokeilun kohderyhmä (asiakkaat)	1. Useita (vähintään kahta eri palvelua) eri lasten ja nuorten palveluita käyttävät asiakkaat
Kokeilun kohteena oleva palvelu/palvelukokonaisuus	Monialaiset lasten ja nuorten palvelut

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Hyvinvointikertomus	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveys-toimen nettokustannukset, euroa / asukas (2013) Lastensuojelun avo- huollolistien tukitoimien piirissä 0 - 17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL, 2013) 		x		x	
Kouluterveyskysely (8-9, lk)	<ul style="list-style-type: none"> Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi % 		x		x	
Lasten ja nuorten palvelujen käyttö	<ul style="list-style-type: none"> Tehostetun tuen piirissä olevien lasten määrä (% oppilaisista, koulu) Erityisen tuen piirissä olevien lasten määrä (% oppilaisista, koulu) 	7% 5%	x		x	
Syryjäytymisen ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> Peruskoulun päättötodistuksen saaneiden määrä / ei päätötodistusta 	113/0 Hattula 160/0 Janakkala	x		x	

B) KOKKEILUJEN TOIMINNALLISIA MUUTOKSIA KUVAAVAT INDIKAATTORIT

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuu indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon? (x ruutuun kyllä/ei)	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Sujuva asiakasprosessi	<ul style="list-style-type: none"> Yhdistetyn suunnitelman tekemisen prosessi on kuvattu 	Prosessikuvausta ei ole.		x		x
Sujuva asiakasprosessi	<ul style="list-style-type: none"> Tapaamisten määrä ja osallistujien määrä 					

Sujuva asiakasprosessi	<ul style="list-style-type: none"> • Omatyöntekijä nimetty sekä tehtävä määrätty 	Omatyöntekijää ei ole nimetty		
Kokonaisvaltaisen tiedonkäsitteily (moniammatillisesti laadittu yhteinen suunnitelma omalla sähköisellä alustallaan)	<ul style="list-style-type: none"> • Sähköinen tietojärjestelmä, jossa on asiakastarpeen mukaisesti kootut tiedot yhdessä, ei ole olemassa 	Tietojärjestelmä, jossa on asiakastarpeen mukaisesti kootut tiedot yhdessä, ei ole olemassa		
Kokonaisvaltaisen tiedonkäsitteily	<ul style="list-style-type: none"> • Sähköisen järjestelmän toimivuus (asiakkaalla, omatyöntekijällä, työskenteleyn osallistuvalla pääsy tietoihin) 	Tietojärjestelmä, jossa on asiakastarpeen mukaisesti kootut tiedot yhdessä, ei ole olemassa	x	x

C) KOKEILUKOHETEIDEN PALVELUKEHITYKSEN KUVAAMINEN

1. Asiakasnäkökulma

1.1 Palvelujen saatavuus ja oikea kohdentuminen

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)
			Kyllä	Ei	
Moniaisesti laaditut yksilölliset palvelusuunnitelmat	<ul style="list-style-type: none"> • Yhdistettyjen suunnitelmien määrä 	Suunnitelmat on tehty sektoreittain	Kyllä	Ei	x
Moniaisesti laaditut yksilölliset palvelusuunnitelmat	<ul style="list-style-type: none"> • Kuinka moni asiakasta on lähenyt mukaan ehdotettuun prosessiin 				

1.2 Palvelujen sisältö, laatu ja vaikuttavuus

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)
			Kyllä	Ei	
Palvelutarve	<ul style="list-style-type: none"> • Muutos käyntimäärässä 	Ei seurata tällä hetkellä	Kyllä	Ei	x
Palvelutarve	<ul style="list-style-type: none"> • Uusien palvelujen määrä 				

Monialaisen suunnitelman mukaan (palvelusuunnitelman arviointi)	<ul style="list-style-type: none"> • Edistymisen suunnitelman mukaan (palvelusuunnitelman arviointi) 	Kysely ei käytössä, valmistuu 8/2015		
Monialaisen suunnitelman toteutuminen	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakastytyväisyys 	Kysely ei käytössä, valmistuu 8/2015		
Monialaisen suunnitelman toteutuminen	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnitelman toteutumisen arviointi kyselyllä (alku-, väli- ja loppuarvio). Kyselyyn täytävät sekä asiakas että työntekijät 	Kysely ei käytössä, valmistuu 8/2015	x	x

1.3 Asiakkaiden (omaisten) kokemus palveluista

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)
			Kyllä	Ei	
Osallisuus / Osallistuminen palvelukokonaisuuden rakentamiseen	Oliiko mahdollisuus tuoda esiin, mitä palveluja lapsi mielestämme tarvitsee (kyllä/ei) Saimmeko osallistua lasta koskevien palveluiden suunnitteluun (kyllä/ei)	Kysely ei käytössä, valmistuu 8/2015	Kyllä	Ei	
Lapsen osallisuus ja mielipiteen selvittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Miten lapsi on otettu huomioon palveluprosessissa • Tulon asiassa-nti kuulluksi 			x	x

2. Ammatillinen näkökulma

2.1 Palvelurakenne

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? (x ruutuun kyllä/ei)		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tiedon keruuseen? (x ruutuun kyllä/ei)
			Kyllä	Ei	
Tehostetun tuen piirissä olevat lapset	<ul style="list-style-type: none"> • Muutoksen tuen saajien määrässä 	tieto 1/2015	x		
Erityisen tuen piirissä olevat lapset	<ul style="list-style-type: none"> • Muutoksen tuen saajien määrässä 	tieto 1/2015	x		

2.2. Järjestäjän/palveluntuottajan arvio joistakin asiakaskyselyissä kysytyistä asioista

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? <i>(x ruutuun kyllä/ei)</i>		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? <i>(x ruutuun kyllä/ei)</i>	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Henkilöstön vaihtuvuus prosessin aikana	<ul style="list-style-type: none"> Seuranta lkm 	Arviointi kunnakoiteilun aikana	Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
			x			x

2.3. Henkilöstöä koskevat indikaattorit

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? <i>(x ruutuun kyllä/ei)</i>		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? <i>(x ruutuun kyllä/ei)</i>	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Monialaisesti tehty työ	<ul style="list-style-type: none"> Muutos sektorirajat ylittävissä toimialassa työssä (Webropol-kysely yhteistyössä terveyspalvelut sekä sivistyspalvelut) 	Arviointi kunnakoiteilun aikana	Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
			x			x
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, osaaminen vastaa asiakkaiden tarpeisiin	<ul style="list-style-type: none"> Kelpoimen henkilöstö % 	100	x			

3. Maksajan näkökulma
3.1 Kustannusten (nettomot) kehitys yhteensä ja palveluittain

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? <i>(x ruutuun kyllä/ei)</i>		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? <i>(x ruutuun kyllä/ei)</i>	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Palveluiden kustannukset	<ul style="list-style-type: none"> Muutos ko-keilu aikana euroa/asiakas 	Arvioidaan ko-keilun alussa ja lopussa	Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
			x			x

3.2 Palveluja saaneiden määrään, tuotoksen tai suoritteiden määrään kehitys yhteensä ja palveluittain

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? <i>(x ruutuun kyllä/ei)</i>		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? <i>(x ruutuun kyllä/ei)</i>	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Palveluiden määrälliset muutokset	<ul style="list-style-type: none"> Muutokset suoritteiden määrässä kokeilun aikana 	Arvioidaan ko-keilun alussa ja lopussa	Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
			x			x

3.3 Henkilöstön kokonaismäärän ja henkilöstörakenteen muutos yhteensä ja palveluittain

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? <i>(x ruutuun kyllä/ei)</i>		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? <i>(x ruutuun kyllä/ei)</i>	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Moniammatillisissa prosesseissa mukana oleva henkilöstö	<ul style="list-style-type: none"> Muutos henkilöstön määrässä 	Arvioidaan ko-keilun alussa ja lopussa	Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
			x			

4. Ongelmista kertovat asiat

Indikaattorit	Mittari	Lähtötilanne (1.1.2015 tai aikaisemmin)	Onko indikaattori jo käytössä kunnassa? <i>(x ruutuun kyllä/ei)</i>		Perustuuko indikaattori valtakunnalliseen/ kuntaa laajempaan tietoon keruuseen? <i>(x ruutuun kyllä/ei)</i>	
			Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
Kantelut ilmoituksen kautta viereille otetut / omatoimisesti viereille otetut	<ul style="list-style-type: none"> Seuranta / lkm 	Arvioidaan ko-keilun alussa ja lopussa	Kyllä	Ei	Kyllä, mihin?	Ei
			x			

